

Jaarverslag 2023

Stichting Natuurbelang De Onlanden

We zetten ons in voor het vergroten van kennis over de natuur in De Onlanden en voor draagvlak voor die natuur. Dat doen we door kennis te verzamelen en te delen en door mee te praten over actuele ontwikkelingen. We werken samen met andere natuurorganisaties en overheden. We worden gesteund door de Onlanders, onze achterban.

In 2023 is de samenstelling van het bestuur veranderd. Herman Sips heeft de voorzittershamer doorgegeven aan Jeroen Huisman. Leo Stockmann en Jaap van der Steen zijn als algemeen bestuurslid toegetreden tot het stichtingsbestuur.

Onlanders

Het aantal donateurs van de stichting daalde in 2023 iets: van 186 naar 181 donateurs. Het bestuur is blij met deze blijvende steun voor ons werk.

Speciaal voor de Onlanders was er op 13 mei een veldexcursie bij het Groot Waal en op 13 september een avond over aquatische natuur in De Onlanden.

Meepraten – behartiging natuurbelang

In 2023 was het bestuur van de stichting actief betrokken bij een aantal zaken die direct van invloed zijn of kunnen worden op de natuur in het De Onlanden.

Optimalisatie waterberging.

In 2023 heeft Waterschap Noorderzijlvest het voorkeursalternatief voor de optimalisatie uitgewerkt. Naar aanleiding van de inspraak van onze stichting en de omliggende IVN's in 2022 is gekozen voor de 'Hooiweg-variant', waarin de nieuwe stuwen niet aan de oostoevers van het Leekstermeer komen maar bij de Hooiweg. ([klik hier voor meer informatie over het project](#)).

De door ons ingebrachte varianten 'Maximaal-breed' waarin ook het Leekstermeer en oeverlanden worden meegenomen en 'polder Lage Land' zijn parallel uitgewerkt maar als niet haalbaar beoordeeld vanwege kosten, effecten op andere belangen en tijd nodig voor realisatie.

Gebiedsvisie/Regionaal Raamwerk Westpoort-Matsloot

In 2022 is in opdracht van de provincies Groningen en Drenthe en de gemeenten Groningen, Noordenveld en Westerkwartier gewerkt aan een 'Regionaal Raamwerk Matsloot Westpoort'. In 2023 is een eindrapport opgeleverd. Er is echter geen bestuurlijke visie vastgesteld omdat de opgaven voor het gebied breder zijn dan wat in het Regionaal Raamwerk meegenomen was. Wel is gesteld dat een goede ecologische verbindingszone tussen De Onlanden en het Reitdiep een belangrijke pijler is voor verdere activiteiten. De verdere uitwerking zal plaatsvinden in de Provinciale Programma's Landelijk Gebied. ([klik hier voor meer informatie over het project](#)).

Samen met NMF Groningen en Drenthe hebben we - namens de mede-ondertekenaars van de Natuur- en Landschapsvisie Westpoort-Matsloot - deelgenomen in dit proces ([klik hier voor de Natuur- en Landschapsvisie](#)). We zullen in die hoedanigheid zowel de beleidsvorming als de ontwikkelingen in het gebied nauwlettend blijven volgen. We worden betrokken bij de uitwerking van de ecologische verbindingszone langs de Zuidwending (Groninger kant)

Distributiecentrum naast de ALDI

Er zijn plannen voor de aanleg van een nieuw distributiecentrum naast de ALDI op Westpoort. In deze plannen was alle activiteit - laden en lossen, met de licht- en geluidhinder die daarbij hoort - gesitueerd naar het water aan de westkant. Daarop hebben omwonenden en onze stichting bezwaar aangetekend. Naar aanleiding daarvan is toegezegd dat het gebouw 'gedraaid' zal worden de activiteiten aan de oostkant, van het water af, gesitueerd worden.

Overleg Otters

Jaarlijks verschijnt er een Otter- en Beverrapportage over De Onlanden. Omdat op de provinciale en rijkswegen rond De Onlanden elk jaar dieren worden doodgereden hebben we in juli is de rapportage besproken met de betrokken overheden (provincies Groningen en Drenthe, gemeenten Groningen, Westerkwartier, Noordenveld en Tynaarlo en Rijkswaterstaat) en terreinbeheerders (Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Groninger- en Drents Landschap). Ook hebben we twee veldbezoeken georganiseerd waarin de knelpunten die uit de rapportage naar voren kwamen zijn langsgelopen en gekeken is hoe deze op te lossen. We houden de voortgang in de gaten.

Onderzoeken

Natuurbelang De Onlanden vergaart kennis over De Onlanden.

Broedvogels

De stichting coördineert jaarlijks de broedvogeltelling door vrijwilligers. Het jaar 2023 heeft weer interessante feiten opgeleverd over broedvogels in De Onlanden en de telreeks (Van Boekel et al 2013-2020; Wijnhold et al 2021-2022) is weer een jaar langer geworden. Na een zachte winter, met veel neerslag in maart, ontwikkelde zich weer een droog broedseizoen, die pas aan het einde wat natter werd met de vroegste zomerstorm ooit.

Het totale oppervlakte dat is geteld is ongeveer gelijk aan dat van vorig jaar. Van één plot zijn geen gegevens ingevoerd, maar ook een nieuwe plot is geteld.

Het aantal territoria én het aantal getelde soorten is groter dan in het voorgaande jaar, en het aantal soorten zelfs een absoluut record. Het aantal territoria is het op een van beste resultaat ooit. Het gaat dan om 122 soorten en 13052 territoria.

De resultaten zullen ook nu weer worden beschreven in een broedvogelrapport, dat in januari zal verschijnen.

Otters en bevers

Met camera's van de stichting en Calutra worden de otters en bevers gevolgd, soms met mooie 'bijvangst'. Het rapport over Otters en Bevers komt jaarlijks rond januari/februari uit. Op basis hiervan hebben we enig zicht op het aantal dieren, en vooral ook het aantal jongen, dat zich in De Onlanden ophoudt.

Inventarisatie planten van kaden.

Op twee locaties van kaden, gemaal Broekstukken en Eelderdiep, zijn van de natte oeverdelen en de bijbehorende waterlopen planten geïnventariseerd. Dit was een vervolg op de inventarisatie in 2022 van de droge delen van vijf kaden, waaronder ook die van gemaal Broekstukken en Eelderdiep. De resultaten zijn in te vinden op de [pagina 'publicaties en rapporten'](#) op onze site. De resultaten zijn gedeeld met waterschap Noorderzijlvest. Ze kunnen gebruikt worden als basis voor meer bloemrijke dijken en (kade)beheer, zeker ook wanneer de dijken verhoogd/vernieuwd moeten worden in verband met de optimalisatie van de waterberging (project van waterschap Noorderzijlvest).

Kennisverzameling De Onlanden

In oktober 2023 hebben we een bijeenkomst belegd met de terreinbeheerders en provincies om te kijken of het waardevol is om, bovenop de monitoring die al wordt gedaan, andere soorten of specifieke gebieden extra te monitoren. De stichting ziet vooral aanvullende waarde in kortlopende onderzoeken n.a.v. concrete vragen (bijvoorbeeld rond exoten) en het organiseren van een '1000-soortendag'.

Grondgebruik

Behalve de Onlanden zelf is ook het gebied erom heen van belang voor de natuurwaarden van de Onlanden. De stichting heeft onderzocht of er mogelijkheden zijn om het omliggende landbouwgebied natuurvriendelijker in te richten: met een landbouwkundig gebruik dat minder chemische middelen gebruikt, meer ruimte geeft aan landschapselementen en minder ontwatering vraagt.

Er is contact geweest met een aantal terreinbeheerders, enkele boeren en 2 organisaties die zich richten op samen duurzaam voedsel produceren: Land van Ons en Heerenboeren. De gesprekken hebben niets concreets opgeleverd. De rol van onze stichting is in dezen ook beperkt. Wij zijn geen grondmakelaar en kunnen alleen onze visie geven en partijen met elkaar in contact brengen wanneer kansen ontstaan.

Communicatie

Onze website <https://www.deonlanden.nl> trok in 2023 dagelijks gemiddeld zo'n 18 bezoekers. Dat zijn bijna 6557 bezoekers per jaar. Samen bekeken ze ruim 34000 keer een pagina's.

Vooraf de waarnemingen-pagina's [Waarnemingen 2023 - De Onlanden](#) en <https://www.deonlanden.nl/waarnemingen/> hebben veel trouwe bezoekers. De waarnemingenpagina van 2023 werd het afgelopen jaar 764 bekeken. Maar ook de Publicaties en rapporten op [Publicaties en rapporten - De Onlanden](#) worden goed bekeken.

In 2023 zijn vier nieuwsbrieven verstuurd naar 551 abonnees. De nieuwsbrieven zijn ook te vinden op de pagina [Publicaties en rapporten - De Onlanden](#)

Op het YouTube kanaal van de stichting "[Natuur in De Onlanden](#)" is dit jaar 5 filmpjes gezet die samen 250 keer zijn bekeken. Het Twitteraccount van de stichting (@natuuronlanden) heeft 2307 volgers. De stichting is nu ook actief op Instagram (natuurindeonlanden) en heeft daar nu 375 volgers. Tot voor kort werd dit account beheerd door Sonja van der Wijk en Michel Wijnhold, deze laatste zal het overnemen.

ROEG TV en RTV Drenthe hebben aandacht gegeven aan de broedvogels in De Onlanden met een interview met Michel Wijnhold. Daarnaast is een excursie van IVN Westerkwartier begeleid tijdens de Nacht van de Nacht. Ook is er een interview geweest met De Krant in verband met de vogelgriep. Het Dagblad van het Noorden heeft in juni aandacht gegeven aan de bestuurswissel binnen de stichting met een interview met scheidend voorzitter Herman Sips en nieuwe voorzitter Jeroen Huisman.

Samenwerking

De Onlanden is een uitgestrekt gebied waarin veel belangen spelen en vele partijen actief zijn. Als stichting hebben we regelmatig contact met zowel de terreinbeheerders in het gebied als met de Milieufederatie Drenthe en Groningen over de projecten en processen die in en rond het gebied lopen. Twee keer per jaar hebben we afstemming met de IVN-afdelingen in/rond het gebied, KNNV en de Werkgroep Avifauna Drenthe. Deze samenwerking is gericht op het uitwisselen van kennis en het samen optrekken om de natuurstem in het maatschappelijk debat goed te laten horen.

Financiën

Zie hiervoor het Financieel Jaarverslag 2023 zoals dat op de website gepubliceerd zal worden.

Tot slot.

Dit jaarverslag is besproken en vastgesteld in de bestuursvergadering van de Stichting Natuurbelang De Onlanden d.d. 31 januari 2024.

Namens het bestuur van stichting Natuurbelang De Onlanden,

Lieselot Smilde (secretaris)
Peize, 1 februari 2024